

ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ АВІАФАХІВЦІВ В УМОВАХ НЕПЕРЕРВНОЇ

У даній статті йдеться про особливості формування психологічної компетентності авіафахівців в умовах неперервної освіти. Вказується на вагомість формування психологічної компетентності авіафахівця, яка є системним інтегральним утворенням, що виявляється на різних рівнях психологічної реальності людини, у внутрішньому плані – у саморегуляції, і зовнішньому плані – у діяльності та взаємодії і може бути реалізована в умовах неперервної освіти, яка є пріоритетною галуззю освітніх систем розвинутих країн, зазначаючи, що неперервність освіти є стратегічним орієнтиром розвитку суспільства. Доведено, що психологічна компетентність сприяє адекватній оцінці власних здібностей, можливостей, рівня домагань, психологічних особливостей; обранню найбільш ефективних варіантів поведінки в певній ситуації; регулюванню власних емоційних станів, подоланню критичних життєвих ситуацій.

Стосовно чинників та обмежень вдосконалення власної психологічної компетентності, то 43,4 % респондентів-авіафахівців відзначили відсутність перешкод до вдосконалення власної психологічної компетентності. Інші серед чинників, що заважають розвиткові компетентності, здебільшого вказували суто зовнішні: перевантаженість функціональними обов'язками (56,6 %), відсутність фахової психологічної підготовки (39,6 %), стан здоров'я (28,3 %), відсутність посади психолога в організації (23,9 %), обмеженість часу (20,1 %).

Ключові слова: неперервна освіта, авіаційна галузь, авіафахівців, компетентність, психологічна компетентність.

Постановка проблеми та її актуальність. На сьогодні справжнім професіоналом може стати лише та людина, яка постійно вчиться та після отримання диплому здобуває нові знання, уміння, навички, що дають їй змогу адаптуватися до вимог часу, реалізувати свій творчий особистісний потенціал. Це й визначає роль неперервної освіти (надалі – НО) у сучасному світі, зумовлюючи необхідність запровадження нових підходів до післядипломної підготовки фахівців загалом і авіафахівців, зокрема.

Авіаційна галузь постійно розвивається й оновлюється, що вимагає від фахівця безперервного пошуку нових підходів до вирішення професійних завдань. Професійна діяльність фахівців авіаційної галузі пов'язана з підвищеним рівнем ризику та відповідальності, тому становлення його як професійної особистості має тривати упродовж усієї професійної діяльності.

Авіаційна галузь висуває дуже жорсткі вимоги до індивідуально-професійних якостей суб'єкта діяльності та його професіоналізму через подвійність визначення (індивідуальна діяльність авіафахівця, який діє в певних обставинах; персоніфікована спільна діяльність), що зумовлює необхідність підтримки в оптимальному робочому режимі систем управління, забезпечення функціональних зв'язків між її компонентами; при цьому найважливішими серед цих складових системи є люди, які займають певні професійно-посадові позиції в структурі організації та вступають у певні соціально-психологічні відносини.

Спираючись на такі міркування, у цілому психологічну компетентність особистості можна визначити через успішність, конструктивність її діяльності на основі ефективного застосування психологічних знань і вмінь для розв'язання завдань чи проблем, що стоять перед нею в системі «людина – людина».

Мета цієї статті – дослідити умови формування психологічної компетентності авіафахівців в умовах неперервної освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Психологічна компетентність ґрунтується на психологічних знаннях і життєвому досвіді їх застосування (Деркач, Зазикін, 2003); виявляється як готовність до цілеспрямованої активності на основі отриманих психологічних знань (Є. О. Вахромов та інші), система вмінь, які дають змогу успішно впоратися з проблемними ситуаціями

(Н. В. Горбоконеко та інші), особистісні якості, що сприяють правильному вибору спрямованості активності, способів поведінки (Д. В. Андрущенко, Л. М. Мітіна та інші) (Федосеева, 2006).

У результаті психологічна компетентність забезпечує здатність особистості:

- 1) адекватно оцінити власні здібності, можливості, рівень домагань, психологічні особливості;
- 2) обирати найбільш ефективний варіант поведінки в певній ситуації;
- 3) регулювати власні емоційні стани, долати критичні життєві ситуації тощо.

Слід зазначити, що специфіка засвоєння та застосування в практиці психологічних знань розкривається не лише через поняття «психологічної компетентності», а й «психологічної грамотності» та «психологічної культури» (Колмогорова, 2002; Семиченко, 2002). З іншого боку, психологічну компетентність розглядають як самостійний вид компетентності, стрижневу частину професійної компетентності особистості (Маркова, 1990; Деркач, Зазикін, 2003).

Зокрема, на думку Л. С. Колмогорової, психологічна грамотність передбачає оволодіння системою знаків і їх значень, способами діяльності тощо. Отже, психологічно грамотна людина має психологічні знання (факти, уявлення, поняття, вміння, символи, правила й нормативи у сфері спілкування, поведінки, психічної діяльності тощо). При цьому основна відмінність психологічної грамотності від компетентності полягає в тому, що грамотна людина знає, розуміє (наприклад, як поводитися, як спілкуватися в тій або іншій ситуації), а компетентна – реально та ефективно може використовувати знання у вирішенні тих або інших проблем (Колмагорова, 2002). Цієї ж думки дотримується І. С. Якиманська, зазначаючи, що психологічна компетентність є сукупністю знань, умінь і навичок із психології, чіткість позиції відносно ролі психології у професійній та інших видах діяльності (Якиманская, 1995).

Отже, психологічна компетентність є системним інтегральним утворенням, що виявляється на різних рівнях психологічної реальності людини, у внутрішньому плані – у саморегуляції, і зовнішньому плані – у діяльності та взаємодії (Федосеева, 2006). Проблема саморозвитку та вдосконалення психологічної компетентності майже не усвідомлюється значною частиною авіафахівців як актуальна й така, що може бути реалізована в умовах неперервної освіти (Семиченко, 2002), яка є пріоритетною галуззю освітніх систем розвинутих країн, зазначаючи, що неперервність освіти є стратегічним орієнтиром розвитку суспільства. При цьому підвищення ефективності діяльності системи НО, на думку вченого, можливе за умов спільного розв'язання споріднених для міжнародного співтовариства проблем, серед яких – проблема розвитку особистісних і професійних якостей освітян (Олійник, 2004).

У зв'язку з цим дослідники говорять про необхідність реформування неперервної освіти в напрямі зміни від обслуговуючої, супровідної до випереджальної, прогностичної, формулюючи актуальні завдання НО, які потребують негайного розв'язання як на концептуальному, так і практичному рівнях, зокрема, щодо:

- 1) визначення психолого-педагогічних і соціально-психологічних засад освіти дорослих в умовах соціально-економічних змін;
- 2) розроблення концептуальних основ навчання всіх категорій фахівців;
- 3) створення нових технік і методик роботи, систем навчання, у тому числі системи дистанційного навчання;
- 4) можливості задіяння особистісних ресурсів спеціаліста, формування в нього мотивації безперервного вдосконалення;
- 5) диференціювання неперервної освіти відповідно до запитів, потреб і можливостей кожного освітянина – суб'єкта особистісного та професійного зростання (Бондарчук, Карамушка, 2012).

Викладення основного матеріалу дослідження. Формування психологічної компетентності авіафахівця як складової готовності до вирішення проблемних ситуацій є актуальною проблемою авіаційної педагогіки, розв'язання якої має важливе значення як для професійного становлення, так і для безпеки професійної діяльності у цілому. Виходячи із цілей, задач і функцій професійної діяльності авіафахівця, коли на перший план виходять завдання науково-обґрунтованої інтеграції гуманітарного і технічного знання, пошук синергетичних механізмів має створити ефективні умови для структурування професійного становлення в режимі особистісного розвитку як суб'єкта інтеграції міжпредметних ресурсів професійної перепідготовки в умовах неперервної освіти.

Відповідно, організація неперервної освіти повинна передбачати не стільки передачу певної кількості професійних знань, умінь, навичок, скільки орієнтацію слухачів НО на

професійне вдосконалення, розвиток творчого потенціалу, особистісне зростання. Останнє означає необхідність впливу на слухачів переважно на особистісному рівні, зміну установок авіафахівців через розвиток мотивації, особистісне зростання тощо; асиміляцію нових знань, умінь, навичок у структуру їхнього життєвого досвіду через множинну презентацію будь-якого факту, окреслення інваріантних і варіативних смислів професійної діяльності тощо (Семиченко, 2002).

Такі вимоги викликали новий інтерес до проблеми психологічної компетентності особистості в професійній діяльності та життєдіяльності загалом, зумовивши впровадження в життя компетентнісного підходу, під яким розуміється, як це зазначено в Національному освітньому глосарії, визначення результатів навчання на основі їх описів у термінах компетентностей як динамічної комбінації знань, розуміння, умінь, цінностей, інших особистих якостей, набутих реалізаційних здатностей особи до ефективної діяльності. Тут же зазначається, що компетентності не слід плутати з компетенцією (компетенціями) як наданими особі повноваженнями (Національний освітній глосарій : вища освіта, 2011).

Мета дослідження полягала у визначенні особливостей і чинників психологічної компетентності авіафахівців в умовах післядипломної освіти.

У завданнях нашого дослідження було передбачено:

- 1) дослідити особливості когнітивного, мотиваційного, операційного та особистісного компонентів психологічної компетентності авіафахівців в умовах післядипломної освіти;
- 2) дослідити організаційно-професійні та гендерно-вікові чинники сформованості психологічної компетентності авіафахівців в умовах післядипломної освіти.

У процесі вивчення *мотиваційного компонента психологічної компетентності* авіафахівців в умовах післядипломної освіти було використано модифікований варіант методики О. І. Бондарчук, Л. М. Карамушки (2012), спрямованої на визначення ієрархії мотивів удосконалення психологічної компетентності авіафахівців в умовах післядипломної освіти, а також опитувальник, розроблений Н. І. Пінчук (2010), за допомогою якого здійснювалася оцінка усвідомлюваних мотивів удосконалення психологічної компетентності.

Високий рівень сформованості мотиваційного компонента психологічної компетентності авіафахівців в умовах неперервної освіти було констатовано в разі значущості мотивів особистісного розвитку та професійного вдосконалення, їх високого місця в ієрархії мотивів удосконалення психологічної компетентності тощо. Низький рівень – у разі низької значущості для авіафахівців мотивів особистісного розвитку та професійного вдосконалення, їх найнижчої позиції в ієрархії мотивів удосконалення психологічної компетентності. В усіх інших випадках було констатовано середній рівень сформованості мотиваційного компонента психологічної компетентності авіафахівців в умовах неперервної освіти.

Дослідження когнітивного компонента психологічної компетентності керівників освітніх організацій здійснювалося за розробленим нами опитувальником, за допомогою якого визначався рівень знань авіафахівців щодо змісту та показників особистісного розвитку, методів самопізнання, саморегуляції, самовдосконалення тощо. Досліджуваним пропонувалося визначити зміст понять «психологічна компетентність», «особистісний розвиток», «мотивація вдосконалення психологічної компетентності», вказати, що може спонукати авіафахівця до вдосконалення психологічної компетентності, що може стати на заваді, а також зазначити методи та прийоми самопізнання та особистісної саморегуляції.

Правильність кожної з відповідей оцінювалася за п'ятибальною шкалою. Підраховувався сумарний бал. Рівні сформованості когнітивного компонента визначалися так: низький рівень – до 25 балів, середній – 25-40 балів, високий – 41-50 балів.

Дослідження *особистісного компонента психологічної компетентності* авіафахівців передбачало визначення рефлексивності авіафахівців за методикою А. В. Карпова (2010), адекватності їхньої самооцінки за модифікованим В. О. Янчуком варіантом методики С. Будасі (2005), широти самопрезентації авіафахівців за методикою М. Куна – Т. Макпартланда «Хто я?» (2012).

Про високий рівень особистісного компонента психологічної компетентності йшлося в разі середнього, оптимального рівня рефлексивності, адекватної самооцінки, позитивного самоствавлення авіафахівців. Низький рівень особистісного компонента констатувався в разі низького або занадто високого рівня рефлексивності, низької або завищеної самооцінки авіафахівців та недостатньо високого самоствавлення.

Аналіз результатів дослідження особливостей психологічної компетентності авіафахівців в умовах післядипломної освіти.

На першому етапі дослідження визначено особливості *мотиваційного компонента психологічної компетентності* авіафахівців в умовах неперервної освіти як сукупності мотивів, що спрямовують їх на усвідомлене активне опанування свого внутрішнього світу й особливостей психологічних процесів та явищ і мають відношення до ефективного здійснення професійних функцій, упливають на професійний та особистісний розвиток. До таких мотивів можна віднести прагнення керівників до саморегуляції та самоконтролю, самовдосконалення, пізнання власних особистісних якостей і їх впливу на управлінську діяльність, прагнення здобути психологічні знання, щоб на їхній основі забезпечити реалізацію свого потенціалу, самореалізацію у професійній діяльності тощо.

Для визначення розподілу мотивів удосконалення психологічної компетентності авіафахівців було запропоновано проранжувати відповідні мотиви за ступенем їхньої особистої значущості, на перше місце поставивши найбільш значущий мотив. При цьому ранг місця був співвіднесений із балами за такою схемою: мотиви, що посіли перші позиції, набирали найбільшу кількість балів, відповідно, мотив, що отримав ранг 1, набрав 19 балів, 2 ранг – 18 балів, 19-у рангову позицію – 1 бал.

У результаті аналізу отриманих даних було виявлено значне переважання одних мотивів над іншими, а саме, *соціальних* (насамперед, забезпечення духовного та культурного розвитку всіх суб'єктів навчально-виховного процесу, спираючись на психологічно обґрунтовані методи та підходи), *власне професійних* (підвищення якості професійної діяльності за рахунок удосконалення психологічних умінь і навичок), тощо (табл. 1.).

Таблиця 1.

Значущість мотивів самовдосконалення та саморозвитку в структурі мотивів удосконалення психологічної компетентності авіафахівців в умовах післядипломної освіти (за результатами ранжування)

Структура мотивів удосконалення психологічної компетентності	Кількість балів (у середньому)
Соціальні	13,7
Власне професійні	11,8
Особистісного та професійного вдосконалення	8,0
Прагматичні	5,8

Мотиви ж *особистісного та професійного вдосконалення* важать для авіафахівців значно менше, хоча, на думку дослідників, переважання саме цієї групи мотивів забезпечує поступальний прогресивний особистісний розвиток авіафахівців та їхнє професійне вдосконалення. Отримані дані узгоджуються з результатами інших досліджень і підтверджують установлений факт про найменше значення мотиву «зробити кар'єру» в ієрархії мотивів удосконалення психологічної компетентності авіафахівців в умовах післядипломної освіти.

За результатами методики незавершених речень було виявлено *позитивне ставлення авіафахівців до психологічної компетентності та її вдосконалення* (92,9 % опитаних). Разом з тим, важливість підвищення психологічної компетентності авіафахівців пов'язують, насамперед, із необхідністю оптимізації соціально-психологічного клімату в колективі, посилення впливу на колег, керівників, підлеглих тощо. Тільки 3,7 % досліджуваних розглядають психологічну компетентність як умову власного професійного та особистісного зростання.

Узагальнення результатів дало змогу розподілити авіафахівців на три групи розвитку мотивації вдосконалення психологічної компетентності (табл. 2.).

Таблиця 2.

Рівні розвитку мотивації вдосконалення психологічної компетентності авіафахівців в умовах неперервної освіти

Рівні розвитку мотивації	Кількість досліджуваних (у %)
Високий	25,8
Середній	34,6
Низький	39,6

До групи з низьким рівнем розвитку мотивації вдосконалення психологічної компетентності було віднесено авіафахівців із переважанням зовнішньо обумовлених мотивів над внутрішніми (39,6%), а також недостатнім усвідомленням значущості особистісного та професійного розвитку поряд із переважанням окремих груп мотивів удосконалення психологічної компетентності.

Групу з середнім рівнем розвитку мотивації вдосконалення психологічної компетентності становлять авіафахівці (34,6 %), які поєднують екстринсивну та інтринсивну мотивацію, виявляють нерівномірну значущість мотивів удосконалення психологічної компетентності.

Авіафахівці з високим рівнем розвитку мотивації вдосконалення психологічної компетентності (25,8 %) характеризуються домінуванням внутрішньої мотивації, узгодженістю всіх груп мотивів удосконалення психологічної компетентності.

Отже, як випливає з даних, наведених у табл. 2., майже половина опитаних авіафахівців мають недостатній рівень розвитку мотивації вдосконалення психологічної компетентності, тоді як високий рівень розвитку мотивації вдосконалення психологічної компетентності виявлено лише у чверті з них.

На наступному етапі було досліджено *когнітивну складову* психологічної компетентності авіафахівців.

Контент-аналіз відповідей, отриманих на питання щодо сутності термінів «психологічна компетентність», «мотивація вдосконалення психологічної компетентності авіафахівця в умовах неперервної освіти», «особистісний розвиток авіафахівця» дав змогу встановити різні підходи до розуміння цих понять (табл. 3.).

Таблиця 2.31

Особливості розуміння поняття «психологічна компетентність» авіафахівцями

Визначення поняття «психологічна компетентність»	Кількість досліджуваних (у %)
Ефективна взаємодія з колективом, створення сприятливого соціально-психологічного клімату	37,9
Рівень психологічних знань і вмінь вирішення естремальних ситуацій	31,1
Комплекс психологічних якостей авіафахівця	20,6
Вплив на професійне самовдосконалення колег	10,3
Здійснення професійних обов'язків, урахування індивідуально-психологічні особливості	8,6
Психологічна готовність до професійної діяльності, прийняття важливих рішень	6,9
Важко відповісти	6,3

Як видно з табл. 3, значна кількість опитаних авіафахівців розуміє термін «психологічна компетентність» як умову забезпечення ефективної взаємодії з колективом, створення сприятливого соціально-психологічного клімату (37,9 %), вплив на колег (10,3 %), а також здійснення діяльності, урахування індивідуально-психологічні особливості (8,6 %). Ці дані відображають, на нашу думку, досить типове для більшості авіафахівців розуміння психологічної компетентності як засобу впливу на інших, спираючись на особливості їх професійної діяльності.

Щодо розуміння авіафахівцями поняття «особистісний розвиток», то 14,5 % важко його визначити, інші тлумачать цей термін як постійну самоосвіту, удосконалення знань, умінь, навичок, зростання професійної майстерності (31,6 %); постійну роботу над собою в напрямі всебічного розвитку (28,2 %); розвиток якостей, що недостатньо сформовані відповідно до умов сьогодення (17 %); сучасних вимог до авіафахівця (15,0 %). Особистісний розвиток із розвитком творчості пов'язують 3,2 % опитаних. Фактично, жоден авіафахівець не визначив особистісний розвиток як закономірні зміни, кількісні, якісні та структурні перетворення його особистості як суб'єкта професійної діяльності, що ґрунтуються на прагненні до професійного вдосконалення, особистісного та духовного зростання, готовності до самозмін і самоствердження у професійній сфері тощо.

Водночас, аналіз відповідей стосовно чинників та обмежень удосконалення психологічної компетентності та особистісного розвитку дає змогу говорити про певний їх взаємозв'язок. Так, 43,4 % респондентів відзначили відсутність перешкод до вдосконалення власної психологічної компетентності. Інші серед чинників, що заважають розвиткові компетентності, здебільшого

вказували суто зовнішні: перевантаженість функціональними обов'язками (56,6 %), відсутність фахової психологічної підготовки (39,6 %), стан здоров'я (28,3 %), відсутність посади психолога в організації (23,9 %), обмеженість часу (20,1 %) тощо.

Висновки. За результатами нашого дослідження встановлено недостатній рівень сформованості складових психологічної компетентності авіафахівців в умовах неперервної освіти.

Так, стосовно психолого-управлінської компетентності авіафахівців щодо управління змінами виявлено недостатній рівень прояву когнітивного, мотиваційного, операційного та особистісного її компонентів. Констатовано статистично значущі відмінності між уявленнями авіафахівців про «реального» та «ідеального» професіонала, здатного реагувати на екстремальні ситуації. Це, зокрема, виявляється в тому, що вираженість усіх компонентів психологічної компетентності є значно вищим у «ідеального» фахівця, що свідчить про необхідність їхньої спеціальної психологічної підготовки.

На основі дисперсійного аналізу виявлено вплив організаційно-професійних (тип освіти; загальний стаж професійної діяльності), гендерно-вікових характеристик, при цьому організаційно-професійні чинники мають сильніший вплив, ніж гендерно-вікові.

У цілому можна констатувати наявність значних обмежень усвідомлення авіафахівцями значення мотивів удосконалення психологічної компетентності, неузгодженість значущості усвідомлюваних мотивів, переважання екстринсивної мотивації над інтринсивною. Зазначені проблеми можуть гальмувати прогресивний особистісний і професійний розвиток авіафахівців, що, у свою чергу, може призвести до зниження ефективності професійної діяльності.

Отже, постає необхідність удосконалення системи НО, зокрема мають висуватися підвищені вимоги до рівня професіоналізму викладачів, які повинні бути фахівцями широкого профілю (адже навчання відбувається не за суто предметним, а комплексним принципом, коли особлива увага надається міжпредметним зв'язкам, інтегративним тенденціям тощо).

Викладачі повинні мати вищий за нормативний рівень професійної та, у тому числі, психологічної компетентності, бути зорієнтованими на професійне вдосконалення на таких рівнях:

- а) інформаційному: фіксація корисних напрямів у розвитку науки та практики, суспільства загалом;

- б) аксіологічному: стимулювання творчої активності, формування потреби в подальшому розвитку тощо;

- в) діяльнісному: опрацювання відповідних технік і прийомів ефективної роботи ;

- г) соціально-психологічному: створення розвивального соціального середовища, у якому поступово складаються групові норми та цінності професійного вдосконалення й особистісного розвитку.

Список посилань

1. *Деркач А. А.* Акмеология : учебное пособие / А. А. Деркач, В. Г. Зазыкин. – С.-Пб. : Питер, 2003. – 256 с.
2. *Колмогорова Л. С.* Диагностика психологической культуры школьников : практ. пособие для школьных психологов / Л.С. Колмогорова. – М. : Изд-во ВЛАДОС ПРЕСС, 2002.– 360 с.
3. *Маркова А. К.* Психологический анализ профессиональной компетентности учителя / А. К. Маркова // Советская педагогика. – 1990. – № 8.– С. 82-88.
4. Науково-методичні засади формування психологічної компетентності керівників освітніх організацій у системі післядипломної педагогічної освіти: наук.-метод. посібник ; за наук. ред. О. І. Бондарчук – К.: Педагогічна думка, 2012. – 144 с.
5. Національний освітній глосарій : вища освіта / авт.-уклад. : І. І. Бабин, Я. Я. Болюбаш, А. А. Гармаш та ін. ; за ред. Д. В. Табачника і В. Г. Кременя. – К. : Плеяди, 2011. – 100 с.
6. *Олійник В.* Українська модель функціонування і розвитку системи післядипломної педагогічної освіти / В. В. Олійник // Післядипломна освіта в Україні. – 2004. – № 2. – С.5-12.
7. *Пінчук Н. І.* Методика дослідження мотивації удосконалення психологічних компетентностей керівників освітніх організацій / Н. І. Пінчук // Актуальні проблеми психології : зб. наук. праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України ; за ред. С. Д. Максименка.– К., 2010.– Т. IX, ч. 28.– С. 112-117.
8. *Семиченко В. А.* Психологічні проблеми навчання педагогічних працівників у системі післядипломної освіти / В. А. Семиченко, О. І. Бондарчук // Розвиток педагогічної і психологічної

наук в Україні 1992-2002 : зб. наук. праць до 10-річчя АПН України / Академія педагогічних наук України. – Ч. 2. – Харків : ОВС, 2002. – С. 86-94.

9. Федосеева А. М. Исследование процесса становления психологической компетентности студентов педвуза / А. М. Федосеева // Электронный научный журнал «Вестник Омского государственного педагогического университета» – Вып. 2006.– [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.omsk.edu/article/vestnik-omgru-6.pdf>

10. Якиманская И. С. Разработка технологии личностно ориентированного обучения / И. С. Якиманская // Вопросы психологии.– 1995.– № 2.– С. 35-41.

11. Янчук В. А. Введение в современную социальную психологию / В. А. Янчук. – Минск : АСАР, 2005. – 768 с.

N. Demchenko

FORMATION OF PSYCHOLOGICAL COMPETENCY OF AVIAFACTIVERS IN CONDITIONS OF INFLUENCE

***Summary.** This article deals with the peculiarities of the formation of psychological competence of aviation specialists in conditions of continuing education. It is indicated in the importance of forming the psychological competence of the aviation specialist, which is a system integral entity that manifests itself at different levels of the psychological reality of a person, in the internal plan - in self-regulation, and in the external plan - in activity and interaction and can be realized in conditions of continuous education, which is a priority the branch of educational systems of developed countries, noting that the continuity of education is a strategic reference point for the development of society. It is proved that psychological competence contributes to an adequate assessment of their own abilities, abilities, levels of aspirations, psychological peculiarities; selecting the most effective behavioral options in a particular situation; regulating their own emotional states, overcoming critical life situations.*

With regard to the factors and limitations of improving their own psychological competence, 43.4% of respondents of aviation specialists noted the absence of obstacles to improving their own psychological competence. Other factors hindering the development of competence were mostly external: overloaded with functional responsibilities (56.6%), lack of professional psychological training (39.6%), state of health (28.3%), lack of positions a psychologist in the organization (23,9%), a time limit (20,1%).

Keywords: continuing education, aviation branch, aviation specialists, competence, psychological competence.